

פנינו אחורה והבנו שאנחנו ב'ברוך'



יואל אפרת. "עמוס ירון בא ואמר לי: 'יובל, ידענו שלא תשאיר אותנו על ההד הזה'"

איך הכל התחיל

"ביום הרביעי, למלחמה הוריעו לנו על מבצע מיוחד. המצרים היו בשיא הצלחתם – הם חצו את התעלה בהדבה נקורות, והעבירו לצד שלנו ריכוזיות שלמות. צה"ל היה במגננה, והמורל היה מאוד ירוד. היה רצון לבצע פעולות שחורגות מהשגרה, להראות למצרים שאנחנו עדיין יכולים להפתיע אותם, וכך לערער להם את הביטחון. "כחצי שנה לפני כן צה"ל קנה איבנעה תותח 'הוביצר' קטנים וקלים, שמתאימים להטסה באוויר. בכל מסוק היה מקום לתותח אחד. הריצו היה להטיס את התותחים לתוך שטח האויב, להפגז מטרה מסוימת, ולחזור הביתה. נמצא שאפשר להתחית את התותחים על דף בשם ג'בל עתקה. המטרה הייתה להפגז כבלי רדיו מצריים. "לכל תותח היה צוות של 11 איש. בצבא חשבו

שהתותחנים לא מורגלים לעבר עם מסוקים, אז שלחו אותם את עמוס ירון, שהיה צנחן, ויהיה אמן על העבודה עם המסוקים. בסך הכל הם מנו 23 אנשים, ואני כינתי אותם הכ"ג.

"הטייס של המסוק השני היה שאול שפי, ואני הייתי המפקד של שני המסוקים. בדרך כלל טייסת הייתה מתאמנת המון זמן לפני מבצע מיוחד, וכאן בוקר אמרו לנו שאנחנו יוצאים למבצע. לא היינו גיללים לזה. תמיד מאוחר מבצע מיוחד עמר כל חיל האוויר, ובמבצע הזה זה היה אחרון לעצבנו. ביקשנו מורייען, ביקשנו מטאורולוגיה, ואמרו לנו שאין שום עם כל עלייה של מעלה אחת בטמפרטורת האוויר, רבר. לא ידענו מה הטמפרטורה בסניג. זה חשוב, כי אפשר לקחת על המסוק כ-100 ק"ג פחית.

"התותחנים הגיעו לטייסת ועשינו תדריך משותף. לפני היציאה, הגאולוג אמר שנדמה לו שהשטח סלעי. לי השטח נראה כמו מגוש כדורגל יפה וטוב, אבל הוא אמר שעלולה להיות בעיה. התותחנים האלה

כל-כך קלים, שעם כל פגז שהם יורים, התותח קופץ כמה מטרים אחרות. יש יתרות שתוקעים באדמה וקושרים אליהן את התותח. אם השטח סלעי, אי-אפשר לתקוע את היתדות. הוא אמר שהוא מצא בתצלומי האוויר שטח שהוא פחות טוב לנחיתה, אבל הוא יותר חולי. הוא הציע שנגיע לנקודה הראשונה, והוא ייקח את הפטיש שלו ויילך לרפוק על הסלעים. אם השטח לא יתאים, נדלג לנקודה השנייה".

כך חילצתי

"יצאו מתל נוף לרפידים. כשהגענו, היה חם מאוד, ונאלצנו להוריד 25 פגזים מכל מסוק. זה הרבה מאוד מרפידים יצאו בערב. היה ליל ירח מלא. הראינו מספיק כדי לטוס ולנווט. בצד המצרי של המפרץ היו סוללות טילים. מאז מלחמת ההתשה עברו שלוש שנים, ולא ידעתי אם הם בנו עוד

סוללות. התרחקנו מהאזור שבו בזמנו היו הסוללות, וקיווינו לטוב. סטנו לג'בל עתקה. אני נחתתי, ושפי נכנס להמונה. הגאולוג קפץ החוצה, חוז למסוק אחרי דקה, וקבע שטסים לשטח השני. "ידענו שתמישה-שישה קילומטרים משם היה מוצב מצרי, אבל אני חושב שום לא ראו אותו. הרבה משה הייתה ר' טובה. במישור שמצפון להר היו הדרה מאוד סוללות טילים, ואם היינו יוצאים ממחסה הדרה היו מפילים אותנו. הבתנה את התותחנים והמשכנו לטוס במעגלים, כל אחד לעצמו. כעבור 50 דקות הם אמרו שהם מוכנים לפגיו.

"כשהייתי במרחק של ארבעה-המישה קילומטרים מהם, להפתעתי הגדולה, נכנסתי לענן. קודם היה נקי לגמרי, אני חושב שכשםו ידו, נוצרו נבסי התעבות, גרגיר עשן שסופחים את המים באוויר. שאול עוד היה בהמתנה מדרום, מחכה שאני אקח תותח אחד ואתפנה, והוא יוכל לקחת את השני. פנינו אחורה, והבנו שאנחנו ב'ברוך'. סטנו לפי המכשירים, אבל למצוא מישור לא יכולנו, כי לא ראינו כלום.

"נוצרה בעיה רצינית, התותחנים כבר ירו וגילו את



אפרת. עם במשך שנים

צילום: אודלי מיטון

עצמם. ניסיתי לבוא מכיוונים שונים. הענן ישב ממש על הקרקע, אי-אפשר היה לטוס דרכו. שאילתי את עצמי, מה עושים? תותח אחד מתוך הארבעה כבר ודקנו באימונים, נשאיר כעשיר עוד שניים על הגבעה ומה יהיה על הכ"ג? "החלטתי לנסות משהו שמעולם לא עשינו – להוריד גלגלים, ולהחליק אורות מבלי להתחשב באיב. ירתתי לגובה נמוך וטסתי בתוך הענן, קרוב מאוד לקרקע. ברה יש ואריות הרהים, עליות ירירות. אמרתי לטייס המשנה להגיד לי כל הזמן כיוונים חוריות, ולממונה המוטס להגיד לי את הגובה המדויק. ככה טסתי, מסתכל כל הזמן קדימה, עולה וירוד, אני קשה ומטוס. המטס אוויר מאוד, והגובה נמוך בחלק הקדמי. את הגובה של הזנב שום רבר לא מורד. יכול להיות שהשטח בירידה, והזנב נמצא נמוך מאוד. אם הוא פוגע בקרקע, אתה מורסק מיד. החלטתי לעשות את זה בכל זאת. הטסתי את החיילים לשם, והייתי צריך להחזיר אותם.

"פתאום משהו עלה בדעתי. שאילתי את מפקד התותחנים אם יש לו רקטות, והוא ענה שכן. אמרתי לו 'אוקיי, תתחיל לירות אותי'. בתחילה לא ראיתי דבר, ואחר-כך, מתוך החשיכה, ראיתי את הרקטות. סטנו, הבנתי שאני קרוב ובכיוון, והצלחתי לנחות. הבנתי שזה מסוכן מכדי ששפי יעשה את אותו הדבר, והחלטתי לקחת את שני התותחנים.

לשים את התותח על הימפה, אבל לא להכניס אותו לשרמפה תהיה כמה שיותר מאונת. הם הצליחו להקנה נכנס לנו לקומפיט, אבל את התותח השני הם לא הצליחו לירות. ססתי למורד הגבעה, כדי שרקנה נכנס לנו לקומפיט, אבל את התותח השני הם לא הצליחו לירות. ססתי למורד הגבעה, כדי שרקנה תהיה כמה שיותר מאונת. הם הצליחו לשים את התותח על הימפה, אבל לא להכניס אותו לשרמפה. פנימה. אמרתי לממונה המוטס, בינו להכניס אותו לשרמפה בשני סנטימטרים ולירות, להרים קפת, ולירות קפת. זה מה שהם עשו, וזה הצליח, אבל זה לקח הרבה זמן, והדלק היה במצב עלוב מאוד. כבר רציני להמריא, ואז בינו אמר לי שהחיילים הלכו לברוק אם הם לא השאירו משהו בשטח, שאני משתגע. בסוף כולם נכנסו, סגורנו את הדלת והמראנו. נשאורנו נמוך וגיששנו, עד שיצאנו מזהעני. הגענו לרפידים ונחתנו בקושי עם מעט מאור רלק. הרגשתי הקלה עצומה, ואז בא אליי עמוס ירון ואמר לי: 'יובל, ידענו שלא תשאיר אותנו על ההד הזה'. עניתי לו שאין לו מושג עד כמה זה היה קרוב".

אפרת המשיך לשרת עד שנת 77, אז שוחרר מצה"ל בדרגת סא"ל.

העיטור ואני

"אני מודה לאיזהו שנתו לי להיות מפקד טייסת בלוחמה. זאת הייתה אולי נקודת השא של חיי. מיציתי את כל כולי. הוכחתי לעצמי שאני מסוגל לעשות דברים שלפני כן לא חשבתי שאני יכול לעשות. לשמחתי הרבה עשיתי אותם כמו שצריך. "כשהוריעו לי על העיסור, הופתעתי. למיטב זיכרוני, זה לא היה משהו שהייתיחסי אליו, אפילו לא חשבתי שהמשפחה צריכה לבוא לאירוע. במבצע הזה הייתה התמודדות אישית שלי, אבל במבצע מיוחד שנערך בסוריה יומיים אחר-כך עם יחידת צנחנים בפיקודו של שאול מופז, לא קיבלתי שום דבר, ושמ זה היה ממש תחת אש. באותו הזמן לא חשבתי שעשיתי משהו יוצא דופן. היום אני לפעמים חושב שכן".

כך השתתיתי

"הביטחון שלי ביכולת שלי עלה, ואני לא מפחד משום דבר. אני מוכן להתמודד עם הכל. "קראתי פעם על המונגולים על הצבא של ג'ינגיס חאן. הוא לקח את הצבא למורבר, ואמר להם להתאמן עד שיגיעו לירמה מסוימת, וכל עוד לא יגיעו לרמה הזו הם לא יקבלו אוכל. לקח להם שבוע, ובמשך שבעה הם לא אכלו. אמרתי לעצמי שאני צריך לבדוק את זה. הלכתי למורבר וצמתי במשך שבוע. עד שאתה לא עושה משהו, אתה לא יורע אם אתה מסוגל לעשות אותו. יש לך יותר כוחות ממה שאתה חושב, וצריך רק למצות אותם".

נחתה / 30 בדצמבר 200537

נחתה / 30 בדצמבר 200536